

ni še postala umetnost. Ropot in šunder zakriva pomanjkanje umetnosti. Orodje, ki dela tak hrup, je veliki boben, triangel in še druge take šare. Tudi vojaške godbe omikanih narodov so privzele veliki boben in še marsikaj družega (od tod imé „Turška muzika“ še dandanes), al tù je šum hrupečega muzikalnega orodja umetno vrsten in utažen.

Mnogovrstne novice.

* *Nedavno je v Parizu umrl profesor Michelet, občeznan brezverec. Njegov pogreb je porabil en del „nadepolne“ Pariške mladine za demonstracijo proti veri. Do 800 dijakov se je zbralo po pogrebu in ukrenilo v Parizu mednarodno skupščino vseučiliščnih dijakov. Pri tej priliki je neki dijak pogreb Micheletov imenoval veliko proticerkveno manifestacijo na slavo razsvitljenemu možu. „Meščani — je rekel — pričnimo vojsko; borimo se, in zmagali bomo!“ Z večino 400 glasov sklene potem skupščina, da se imajo dijaki vseh narodov pozvati na kongres v Pariz, da se posvetujejo, kako naj se krščanstvo uniči. — „Krasne nade od takošne mladine!“ — po pravici pravi „Zagreb. katol. list“. —*

* *Za duhovnike in škofe na Pruskem, kojim je Pruska vlada zaprla skoro vse dohodke in jih iz favrovžev in škofijskih poslopij iztirala, se je — kakor „Slov. Gosp.“ piše — v Lavantinski škofiji nabralo 761 gold. Lepa svota je sijajen dokaz bratovske ljubezni in katoliške vzajemnosti ter se je odposlala v Prago prevzvišenemu kardinalu, nadškofu in knezu Švarcenbergu, da jo za povedani namen dalje obrne.*

* *„Svoji Materi Italiji“. Lah! so nedavno v Milanu slovesno obhajali spomin bitve pri Legnanu, kjer je bil siloviti cesar nemški Friderik I. Rudečobradec tepen od zedinjenih mest Italijanskih. Kakor že večkrat ob enakih priložnostih, tako tudi letos so imeli Tržaški lahoni pri tej slovesnosti svojega zastopnika, ki je po Milanu nosil Tržaško zastavo s črnim znamenjem žalosti in je na spominek položil „v imenu svojih meščanov“ venec z napisom: „Trst svoje mater Italiji 29. maja 1876.“ — In vlada še zmirom na ljubeznjivo svoje srce pritiska Lahe!*

Slovstvene stvari.

0 zadevah Wolfovega slovarja.

Odprto pismo gospodu K. Dežmanu II.

Infandum jubes renovare dolorem.

4.

Častiti čitatelji imajo v prejšnjih treh pismih vso zgodovino Wolfovega slovarja v rokah. Ona jim kaže oporoko gospoda knezoškofa Wolfa, — osnovo nemško-slovenskega slovarja v rokopisu Vodnikovem, njega izdelovanje, množenje in konečno vredovanje, pa pričetni in končani tisek.

Razvideli so jasno iz teh zgodovinskih črtic, da knezoškof Wolf je dobro vedel, da niti za nemško-slovenski niti za slovensko-nemški del ni bilo za tisek dovršenega rokopisa, vsaj je tudi ves tukajšnji literarni svet vedel, da v zapuščini Vodnikovi se je našla le „osnova“ nemško-slovenskega slovarja, ki jo je prof. Metelko meni za podlago izdelovanju nemško-slovenskega slovarja izročil, ne pa — razen nekaterih samotnih besedi — kak drug rokopis za slovensko-nemški del.

Če se tedaj, kakor sem dokazal, že v obče ne more govoriti o „Drucklegung des deutsch slovenischen und slovenisch-deutschen Theiles des Vodnik'schen Wörterbuches“, kakor Vi, gospod Dežman, v „Tagblattu“ pravite, temveč moram odločno zavrniti Vašo drznost, češ, da knezoškof Wolf je imel že dodelani rokopis pred očmi, o katerem mu je menda dr. Bleiweis pripovedoval, ali po besedah gospoda knezoškofa dr. Widmerja: „dem hochwürdigsten Testator wurde beigebracht, die Handschrift des 2. Theiles sei schon fertig und es bedarf nur der Drucklegung“. Ali se ne pravi to in uno z družimi besedami, da sem jaz z zvijačami knezoškofa Wolfa do tega pripravil, da je volil denar za izdanje slovnika?! Žaliti bi me moglo tako očitanje, ako bi me take vrste časniki, kakor je „Tagblatt“, kedaj razžaliti mogli, — in ako ne bi vedel, da gospod knezoškof Widmer se je z izrekom „beigebracht“ prenačil zato, ker mu je vsa naloga iz §. 26. Wolfove oporoke bila velika nadloga, katere se je odkrižati hotel s tem, da je izvršitev njeno celó proti volji testatorjevi izročil stolnemu kapiteljnu, ta pa — ali hoté ali nehote, tega ne vem — vso oblast položil v roke tadanjega prošta dr. Pogačarja.

Da umikanje izvršitvi slovensko-nemškega dela z izgovorom, da knezoškof Wolf je le tisek rokopisa dediču svojemu naložil, je le zgolj sofizma, to je jasno iz tega, da je ranjki knezoškof plačal vse, kar je treba bilo, da se je rokopis pripravil za tisek, pa je tudi iz besed oporoke njegove razvidno: „die Druck- und sonstigen Kosten.“

Zgodovinska resnica je tedaj, da za tisek dodelanega slovensko-nemškega rokopisa ni bilo. Ali je pa, kakor Vi, gospod Dežman, pravite, to le „zmeden material nabranih besedi“, tega Vam zato verjeti ne morem, ker je gospod knezoškof dr. Widmer v svojem dopisu od 24. maja 1874. l. deželnemu odboru poročal, da za 3400 gold. nakupljeni rokopis Zalokarjev je bil „od merodajnih strani za tisek pripraven pripoznan“. Kdo so bile te „merodajne strani“, tega jaz ne vém, ker nisem bil o oni kupčiji pričujoč, misliti pa vendar smem, da se o blagu, za katero se je iz rok, ki niso hotele na vrat na nos denarja trositi, dalo 3400 gld., niso vprašali slovenski abecedarji, ampak izvedenci. Jaz le to vem, da ranjki Zalokar, velecenjeni pisatelj slovenski, je mnogo let, in tudi takrat, ko je bil oskrbnik vrta družbe kmetijske, od zora do mraka sedel pri spisovanju slovnika in da je svoje zdravje zapravil pri tem delu.

V kritiko tega, kar Vi gosp. Dežman, trdite, da sedanji knezoškof gosp. dr. Pogačar si je že kot proštna vso moč prizadeval, da se dovrši slovensko-nemški slovar, nočem se dalje spuščati, vsaj je to delovanje bivši knezoškof dr. Widmer v večkrat navedenem dopisu od 24. maja 1874. tako ostro kritikoval, da bilo bi še drugo kritikovanje odveč. Dovolj je le konstatirati to, da — še danes niti sledú niti tirú ni o slovenskem slovarju. Morete mi tedaj, gosp. Dežman, po takem odbiti mojo trditev, da je v strašansko nesrečne roke prišla izvršitev 2. dela, če se pomisli, da rokopis 1. dela, ko je v roke prišel gosp. Cigaletu vredniku, je bil gotovo bolj pomanjkljiv kakor mnogostransko pomnoženi rokopis Zalokarjev, a vendar je bil za tisek kmalu tako vredjen, da je celo delo — v dveh debelih knjigah — po preteku 5 let že prišlo na svitlo na jako dobro pomoč vsem, ki je iščejo v nemško-slovenskem slovarju. Od onega časa pa je preteklo že 3krat 5 let, a slov.-nemškega slovarja še ni! Kako puhel je zagovor Vaš, da sedanji škof ne more tiskati dela, ki ga še ni, ni po vsem treba več razkladati.

Da jaz v zadnjih dveh deželnih zborih nisem